

Opravdu to funguje?

Dosavadní zkušeností s posuzováním
výskytu synantropních živočichů
před zateplováním budov
pro dotační žádosti

Svratka, 18. 3. 2019

Lukáš Viktora
Česká společnost ornitologická



Ministerstvo životního prostředí



STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je spolufinancován
Státním fondem životního prostředí ČR
na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.
www.mzp.cz www.sfzp.cz

Legislativní rámec

Zákon č. 114/199, o ochraně přírody a krajiny

- dobrý nástroj, ale nedostatečně a často nesprávně využíváný,
- úřady mohou konat, jen pokud vědí

Zákon č. 183/2006, „Stavební“ zákon

- nejasná pravidla pro vydávání stavebních povolení, některé SÚ je v případě zateplení vnější obálky budovy nepožadují,
- na provozní údržbu budov (opravy zdiva, krovů a střešní krytiny) se nevztahuje ohlašovací povinnost



Masívní ztráty hnízdišť a úkrytů!

Spolupráce s MŽP ČR a SFŽP ČR

Gesce

- Operační program Životní prostředí
- Nová Zelená úsporám

Participace ČSO

- vstupní jednání (2014 – 2015)
- rozšíření závazných pravidel pro žadatele (2015),
- metodika posuzování staveb (2015),
- stanovení kvalifikačních předpokladů odborně způsobilých osob (2016),
- workshop pro 44 projektových manažerů SFŽP (2016),
- dvoudenní semináře pro 42 OZO (2016, 2017)

Od roku 2016: posuzování výskytu synantropních živočichů na stavbách

Účel

- přímá a účinná praktická ochrana sídel synantropních živočichů,
- udržitelnost obou veřejných zájmů – ochrany synantropních ptáků a netopýrů vs. snižování energetické náročnosti,
- sběr dat pro účely ochrany přírody,
- zapojování veřejnosti.

Kdo?

Žadatelé o dotaci na snižování energetické náročnosti budov (právnícké osoby: Operační program Životní prostředí, IROP, fyzické osoby: Nová Zelená úsporám, IROP) prostřednictvím **odborně způsobilých osob (OZO)**

Jak a kdy?

Formou časově omezených/otevřených výzev (obvykle 1 – 2 ročně)

Podklady – metodický přístup

- potřeba stanovení přesného počtu a lokalizace sídel ve stavbě (limity databází)
- využitelnost v průběhu celého roku (harmonogram výzev)
- materiální a technické vybavení
- požadavky na erudici posuzovatele
- formální náležitosti výstupů
- typy posuzovaných staveb

Metodika

1. Posuzované stavby
2. Průzkum (metody, termíny, podmínky)
3. Odborný posudek (doporučená formální struktura)
4. Přílohy (typy staveb, pobytové stopy)

Metodika posuzování staveb z hlediska výskytu obecně a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů

Relevantním způsobem posuzování staveb z hlediska výskytu obecně a zvláště chráněných synantropních druhů volně žijících živočichů (dále jen „živočichové“) je provedení zoologického průzkumu (dále jen „průzkum“) stavby odborníkem – zoologem. Z hlediska obecně chráněných druhů jsou předmětem posuzování především ptáci (např. poštolka obecná, jiřička obecná, rehek domácí, vrabec domácí, vrabec polní), v případě zvláště chráněných druhů pak kromě ptáků (sýček obecný, rorýs obecný, vlaštovka obecná, kavka obecná) i synantropní druhy netopýři.

Záznamy o výskytu živočichů v náleзовých databázích (Nálezová databáze ochrany přírody, rorysti.cz, ceson.org) mají v souvislosti se stavebními úpravami a přijetím odpovídajících opatření, vyplývajících z biologie jednotlivých druhů a ze zákonných povinností (zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“) pouze orientační a pomocný charakter, dostatečně nevypovídající o počtu a distribuci sídel jednotlivých druhů živočichů na posuzované stavbě.

Průzkum se provádí formou fyzické kontroly interiérů i exteriéru stavby (pozorování, sledování pobytových stop), případně zahrnuje i nejbližší okolí stavby.

Následně je na základě výsledků průzkumu zpracován odborný posudek. Průzkum a posouzení slouží jak k zacílení potřebných opatření na ochranu živočichů (na konkrétní druhy, případně charakteristická místa v rámci stavby), tak k omezení případných nadbytečných či neodůvodněných nároků na stavebníka.

1. Posuzované stavby

Posuzování je prováděno na stavbách s níže uvedenými charakteristikami:

- 1) podle typu nosných konstrukcí (betonové, zděné, kovové montované, dřevostavby) o dvou a více nadzemních podlažích. Dále na stavbách s jedním zvýšeným podlažím s minimální výškou 5 m (sportovní haly, výměňkové stanice, výrobní a skladovací haly apod.) a na speciálních stavbách (mosty, nadúrovňové spojovací krčky, autobusy hromadné dopravy, zastřešení nástupišť a další) s minimální výškou 5 m,
- 2) podle typu střechy konstrukce se střechou plochou (jednoplášťovou a dvouplášťovou), pultovou, sedlovou, valbovou nebo jejich kombinacemi,
- 3) s odvětráním podstřeší nebo interiérů stavby, dilatačními spárami nebo poškozeními obvodového pláště, která vytvářejí štěrby, polodutiny a dutiny o světlosti 15 mm a větší.

Pokud stavba splňuje alespoň jednu z uvedených charakteristik, doporučuje se průzkum provést.

Metodika posuzování staveb z hlediska výskytu obecně a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů (OPŽP 2014 - 2020)

- zoologický průzkum prováděný v termínu a rozsahu, odpovídajícím biologii a nárokům posuzovaných druhů
- odborně způsobilá osoba (VŠ biologického směru, min. 3 roky praxe v příslušném oboru) - garance ČSO, ČESON a AOPK ČR
- cílové skupiny živočichů: netopýři, rorýs obecný, vlaštovka obecná, jiříčka obecná, rehek domácí, vrabec domácí, vrabec polní, kavka obecná, sýček obecný, sova pálená, poštolka obecná
- stanovení vhodných termínů a technických opatření a jejich zahrnutí do technické dokumentace stavby



Ornitologický průzkum - metodika

- pozorování v období hnízdění (rorýsi: květen – červenec!)
- za vhodného počasí
- prohlídka větracích otvorů v podstřeší pomocí endoskopické kamery
- doplňková prohlídka spár z lešení
- pobytové stopy – hnízda a jejich zbytky, vejce, trus, kadávery
- vizuální prohlídka půdy s pomocí silné baterky



Ornitologický průzkum - metodika

- vizuální prohlídka půdy s pomocí silné baterky
- přítomnost zvířat - v období hnízdění (rorýsi: květen – červenec!)
- pobytové stopy – hnízda a jejich zbytky, vejce, trus, kadávery...



Chiropterologický průzkum - metodika

- lze provádět pouze v období mimo hibernaci (tj. duben – říjen)
- pozorování s pomocí ultrazvukového detektoru
- v době večerní výletové aktivity
- cca 30 min před a 60 min po západu Slunce
- za vhodného počasí (bez deště, silného větru, teplota nad 10°C)
- doplňková prohlídka spár z lešení
- prohlídka větracích otvorů v podstřeší pomocí endoskopické kamery



Chiropterologický průzkum - metodika

- vizuální prohlídka půdy s pomocí silné baterky
- květen až srpen – přítomnost zvířat, detekce výletových otvorů
- ostatní období – pouze pobytové stopy (trus, zabarvení trámů, kadávery)



Související problematiky

- Rizika kolizí ptáků s reflexními a průhledovými plochami
- Čapí hnízda a sloupy
- Poškození fasád (datlovití ptáci, trus – špačci, jiříčky)



Operační program ŽP

Pravidla pro žadatele a příjemce dotace, verze 19, platná od 27. 9. 2018

Kapitola B.6.5 Prioritní osa 5: energetické úspory

B.6.5.1 Specifický cíl 5.1: snížení energetické náročnosti veřejných budov

B.6.5.1.4 Obecná kritéria přijatelnosti

Nová Zelená úsporám

Závazné podmínky pro žadatele, aktuální verze, platná od 9. 1. 2017:

Kapitola 8. Obecně závazné požadavky

8.1 Ochrana volně žijících ptáků

8.2 Rorýs obecný (*Apus apus*) a zástupci netopýrů (Microchiroptera)

IROP

Gesce

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Specifický cíl 2.5

Kritéria přijatelnosti

Na základě Přílohy č. 11

Stanovisko MŽP dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na ŽP

Verze 1.1 ze dne 8. 11. 2017

Specifický cíl 2.5., body a) – b)

Semináře pro odborně způsobilé osoby

ČSO ve spolupráci s ČESON

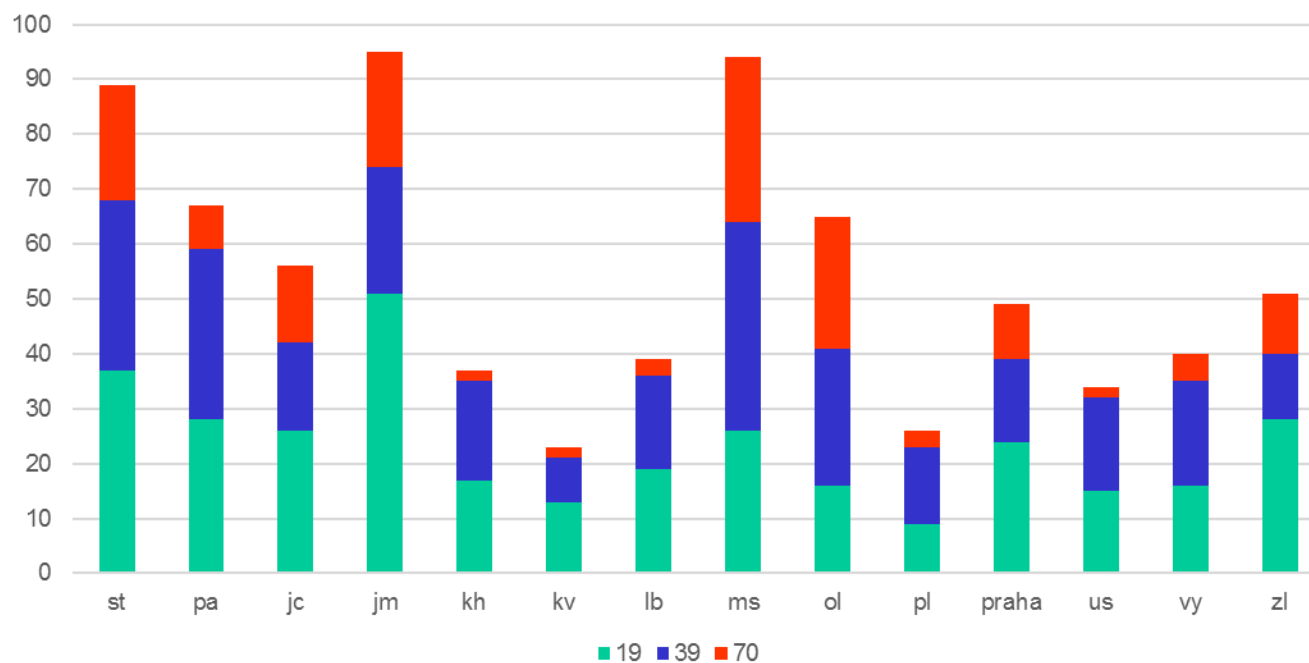
1. den terénní cvičení (modelové stavby, pobytové stopy, opatření)
2. den přednášky a workshop



OP ŽP

2016 – 2017: otevřeny 3 výzvy v prioritní oblasti
(č. 19, 39, 70)

Distribuce posudků v jednotlivých krajích v rámci realizovaných výzev



Hodnocení zpracovaných posudků:

- 765 posudků budov a skupin budov ve všech 14 krajích České republiky
- 45 OZO z celé ČR se zapojilo do posuzování (průměrně 17 posudků/1 OZO)

Kritéria hodnocení:

- dodržování závazné metodiky (použité metody, období posuzování, zvolená denní doba, povětrnostní podmínky, použité vybavení),
- kvalita výstupů včetně doporučených opatření.

Výsledky

494 dobré
158 uspokojivé
113 neuspokojivé

PRŮZKUM VÝSKYTU SYNURBENNÍCH DRUHŮ ŽIVOČICHŮ NA BUDOVĚ HASIČSKÉ ZBROJNICE BRAŇANY



Zpracoval:

Petr Janda - Biologické projekty
Lipno 103
436 01 Zatec
IČ: 67834795
tel: 725 969 662
e-mail: biologicke-projekty@email.cz
web: www.biologicke-projekty.cz

Petr Janda - Biologické projekty
Lipno 103, 436 01 Zatec
IČ: 67834795
tel: 725 969 662
e-mail: biologicke-projekty@email.cz
web: www.biologicke-projekty.cz

V Lipně, dne 14. února 2016

JUROS, s. r. o.
Sídlo: Doudova 544/11, 147 00 Praha 4 – Pohoř
Provozní: Masarykova 62/109, 400 01 Ústí nad Labem
IČ: 25423963, DIČ: CZ25423963

ÚSPORY ENERGIE – ZATEPLENÍ OBECNÍHO ÚŘADU ŽIDNĚVES Obec Židněves

Zpráva o biologickém - ornitologickém terénním šetření



Zpracoval: Ing. Pavel Majer, Jan Lohmiský

JUROS, s. r. o.
Sídlo: Doudova 544/11, 147 00 Praha 4 – Pohoř
Provozní: Masarykova 62/109, 400 01 Ústí nad Labem
IČ: 25423963, DIČ: CZ25423963

Ing. Pavel Majer

V Ústí nad Labem, 30. 6. 2017

Nejčastější nedostatky, chyby

- Nedodržení metodiky (nedostatečný popis použité metodiky, nevhodné termíny, následné průzkumy v relevantním období).
- Nedostatečná identifikace objektu.
- Chybějící fotodokumentace.
- Nedostatečné uplatňování biologického dozoru u složitějších staveb, neadekvátní opatření (potřeba evaluace opatření)

Přímý efekt:

79 hnízdních kolonií rorýse obecného (ca. 1000 párů)

192 zachráněných hnízdišť jiříčky obecné, vlaštovky obecné,
vrabce domácího, kosa černého a dalších druhů

75 reprodukčních a zimních kolonií netopýrů

Zachráněno!

Další přínosy:

Zvyšování povědomí veřejnosti o problematice (vlastníci).

Zlepšený výkon státní správy i projektantů a stavebních firem.

Posílení významu ochrany synantropních živočichů.

Budoucí kroky a další zaměření

- pokračování ve školících aktivitách,
- zřízení kontrolních mechanismů práce OZO,
- zpětná vazba – kontrola realizovaných opatření.



Děkuji vám za pozornost!

